

V NEDELJO VSI NA VOLIŠČE!

NAPOČILA JE URA KONČNE ODLOČITVE!

Strmoglaviti je treba Josipa Agneletta in Teofila Simčiča

Veličastni ljudski tabor na Bazovici leta 1952 je bil dogodek zgodovinskega pomena, ker je vsemu svetu, v prvi vrsti pa našim odgovornim voditeljem odkril do globin pravo čustvovanje in hotenje slovenskih množic v naših krajih.

Plameneče navdušenje, s katerim so tedaj nepregledne trume pozdravljale složni in enotni nastop sprtih slovenskih strank, je moralo tudi slepecem dokazati, kakšno *edino politiko* zahteva ljudstvo od svojih voditeljev, da se naš narod lahko z uspehom brani na težko ogroženi zemlji svojih očetov.

Vsak Slovenec — so ljudje tedaj menili — ima kot svoboden človek pravico zagovarjati svoje ideje: eden je komunist, drugi protikomunist, eden veren katolik, drugi nasprotnega naziranja. Vsakdo naj se le bori, da njegovo mišljenje prevlada v narodu, toda v stvareh, ki so vsem Slovincem skupne, se kljub največjim razlikam v ideologiji *morajo Slovenci vendarle skupno braniti*. Jezikovna, gospodarska in socialna enakopravnost, še prav posebno pa slovenske šole se ne tičejo te ali one stranke, marveč slehernega Slovence ter se je zategadelj treba zanje *složno in enotno boriti*.

Iz duše zapostavljenega in ogroženega ljudstva se je z rastočo močjo dvigal klic po ustanovitvi nadstrankarskega Narodnega sveta.

RAZNARODOVALCI SE BOJE
NAŠE EDINOSTI

In s časom so se hvala Bogu začeli boljšati pogoji, da se ta vsesplošna narodna zahteva uresniči. Spor s kominformo se je bližal rešitvi, tako da je postalo mogoče vključiti tudi komuniste v slovensko narodnoobrambno skupnost. In res so bili celo komunisti pripravljene združiti se z ostalimi slovenskimi strankami v enotno borbo za uresničenje posebnega manjšinskega statuta. Iz izjav, ki so tedaj med pogajanjmi padale, se je dalo sklepati, da si tudi misel Narodnega sveta polagoma utira pot. Zdelo se je, da se bo s časom dal doseči sporazum z *vsemi voditelji razen z nekaterimi*.

Kdo je bil torej nasproten, da se Slovenci v boju, ki ga vodijo na življenje in smrt, z združenimi močmi branijo?

Najprej seveda naši narodni sovražniki. Bralci se še dobro spominjajo zadnjega občnega zbora demokristjanov v Trstu, na katerem je znani zasmehovalec slovenske duhovščine Romano pozival oblastva, naj *ne izvedejo Posebnega statuta v korist slovenske narodne manjšine*.

Toda to jim ni še zadostovalo! Po mnenju demokristjanov bi morali tržaški Slovenci

ostati povrh še med seboj sprti in razklani. »Nepopravljiva napačica bi bila« — je donelo na obč. zboru iz ust g. Botterija — »če bi mi ne preprečili ustanovitve velike in enotne slovenske fronte...«

Položaj na našem ozemlju je bil torej nad vse jasn: na eni strani je stalo slovensko ljudstvo, ki je v svoji stiski odločno zahtevalo od voditeljev, naj združijo in zedinijo narod v složni obrambi njegovih življenjskih pravic, na drugi strani so pa bili zbrani nasprotniki Slovencev ter se na vse pretege trudili, da slovensko slovo in edinstvo »preprečijo«.

V NEPREMOSTLJIVEM NASPROTJU
Z LASTNIM LJUDSTVOM

In kaj se je zgodilo? Namesto da bi spoštovali voljo svojega ogroženega in izmučenega naroda, so se nekateri slovenski voditelji odločili za politiko, ki se je skladala z željami naših narodnih nasprotnikov.

Na obzorju se na žalost že kažejo znaki — je svaril g. Botteri na demokrščanskem zboru — da se Slovenci združujejo. Pristavil je besede, o katerih naj vsak naš zaveden človek resno razmišlja: »Samo katoličani iz

Slovenske kat. skupnosti se še upirajo.«

To je ona »skupnost«, ki je sedaj postavila na Slovensko listo kot kandidata dr. Teofila Simčiča.

Kmalu zatem je zavil na pot slovenske nedinosti tudi dr. Josip Agneletto.

Ta dva moža odločno odklanjata slehernó sodelovanje z ostalimi rojaki ter odbijata že samo misel, da bi se pristaši vseh slovenskih strank *složno in enotno borili* za svoje narodne pravice.

In glej čudo, glasila najbolj strupenih sovražnikov vsega, kar je slovensko, zloglasni Il Messaggero Veneto in tovariši, pojejo sedaj iz vsega grla *hvalo* dr. Josipu Agnelettu in dr. Teofilu Simčiču! Nič ni moglo očitneje in tako otipljivo odkriti pravega značaja in pomena njune politike kakor ravno ta hvala iz ust raznarodovalcev. Danes vidi že vsak otrok, komu taka politika koristi!

Oba moža pa vztrajata vsemu nakljub z nepopustljivo trmo na začrtani poti. Gluha sta kot kamen, če jima kdo očita, da sta zavestno izdala Bazovico! Prav malo ju vznemirja, da sta prišla v nepremostljivo nasprotje z vsem čustvovanjem in hotenjem slovenskega ljudstva in obenem tudi ogromne večine lastnih pristašev.

Neznosna diktatura

Od kod tolika trma? V politiki ima razen pisanega programa na žalost večkrat še večji pomen vprašanje človeških značajev.

Dr. Josipu Agnelettu je narava nedvomno dala nekatere odlične lastnosti: mož je zelo marljiv in neverjetno vztrajen. Toda njegova prva hiba je, da je neznansko trmast. Na sodniji ga poznajo, da se da raje zdrobiti v prah, kakor da v pravdi zaradi nekaj sto lir popusti. Poravnave so z njim skoro nemogoče.

Zanj kot politika je pa naravnost usodno, da se temu pridružuje še neznanska častihlepnost in oblastiljelnost. Vedno in povsod mora njegova obveljati! Kdor je nasprotnega mnenja, je njegov osebni sovražnik. Njegova volja bi morala biti zakon za stranko in za vse, s katerimi sodeluje. Josip Agneletto je fik izrazito nedemokratskega, samopašnega diktatorja, ki bi rad vsem ukazoval.

Ker ljudje tega ne prenašajo, je mož nujno moral priti v najostrejše spore z vsemi in je postal nesreča tudi za lastno organizacijo. Tu samo nekaj dokazov: Zaradi njegovih diktatorskih načinov, se je iz

lika skupina katolikov ter ustanovila Slov. kršč. soc. zvezo;

2. Agnelettovo diktatorstvo je krivo, da se je razšel njegovemu gibanju priključeni Delavski sindikat;

3. s svojim nedemokratskim ravnanjem je za vedno odbil od sebe Akademski klub Jadran;

4. iz istih in še drugih vzrokov, o katerih je bolje, da molčimo, se je razšel s pokojnim plemenitim dr. Veselom;

5. njegovo obnašanje je krivo, da so mladi izobraženci trumoma zapuščali njegovo organizacijo in da je SDZ danes tako rekoč brez inteligence.

In vse te stvari so se godile, ko ni bilo še nobenega Besednjaka v Trstu.

In kako je Agneletto ravnal s svojimi zavzniki? Pri zadnjih volitvah so zanj glasovali tudi pristaši Skupine neod. Slovencev in Slov. kršč. soc. zveze, v mestnem svetu je bil torej tudi njihov zastopnik. In vendar jim ni v 4 letih niti enkrat poročal o svojem delu, jih ni niti enkrat vprašal za njihovo

1. Slov. dem. zveze že pred leti izločila ve-

(Nadaljevanje na 3. strani)

NOVICE Z VSEGA SVETA

NEPOPRAVLJIVI ZAGRIZENCI

Komunistična stranka je pretekli teden napovedala volilni shod na Glavnem trgu v Trstu, na katerem naj bi senator Terracini govoril v italijanščini, kandidat Gombač pa v slovenščini.

Ker so se sklenili poslužiti v središču mesta tudi našega jezika, je nastala med laški mi nacionalisti prava revolucija. Il Piccolo je priobčil v četrtek hujskaški uvodnik, ki žehiti od blaznega sovraštva do naše materinščine. V njem se list divje zaganja v organizatorje shoda, češ da hočejo z dvojezičnostjo »onečediti« (lordare) zgodovino Trsta.

»Vse tržaške italijanske stranke« — piše Piccolo — »so prošile in rotile komuniste, naj od svojega načrta odstopijo«, a da je bil ves trud zaman. Rabi slovenščine so se torej postavile po robu vse laške stranke brez izjeme: od fašistov, socialistov in liste MEN do Kršč. demokracije! Vsi so bili združeni in edini v sovraštvu do Slovencev.

Kaj naj si mislijo slovenski verniki, ko vidijo med glavnimi nasprotniki svoje jezikovne in človeške enakopravnosti tudi italijanske katolike?

Mladi pristaši italijanskih katoliških organizacij so med shodom na Glavnem trgu, ko se je oglasila slovenska beseda, začeli kot pobesneli divjaki žvižgati in kričati.

Ali ni žalostno, da so komunisti pokazali več smisla za pravice, ki nam gredo po naravnem in božjem zakonu, kot katoličani iz Kršč. demokracije?

BOLNA FRANCIJA

Brž ko je Tito zapustil Pariz, sta načelnik francoske vlade Mollet in njegov zunanji minister Pineau odpotovala na obisk v Moskvo. Tu sta bila lepo sprejeta, kakor se ujema s slovansko gostoljubnostjo, dosegla pa nista ničesar. Edino, kar so podpisali, je brezpomembna pogodba o kulturnem sodelovanju med obema državama.

Neuspeh so opazovalci predvidevali. Rusi bi bili prav radi videli, da se Francija nekoliko odmakne od svojih zapadnih zaveznikov, toda Mollet se je uprl in neprestano podarjal, da hoče ostati zvest Atlantski zvezi. Namesto tega je želel, da bi mu Rusija pomagala premagati težave v severni Afriki ter pomirjevalno vplivala na arabske upornike v Alžeriji.

Sovjetski voditelji so se pa držali načela: »Ti dam, če mi daš« in ker Mollet ni hotel nič dati, so se pogajanja končala z neuspehom. To je svet najbolj jasno spoznal iz napitnice Hruščeva, v kateri je spričo gostov nazdravil tudi »Arabcem in vsem narodom, ki se bore za neodvisnost«.

Medtem se Francija pogreza v vse večje notranje težave. Ko bi v petek zvečer moral iz mesta Grenoble peljati vlak nove čete v Alžir, se je pred postajo zbralo okrog tri tisoč ljudi, ki so vpili, da ne puste pobijati svojih sinov v Afriki. Izdrli so železniške tračnice in zgradili progo. Med množico in policijo se je vnela prava bitka, v kateri je bilo 8 oseb ubitih in okoli 100 ranjenih.

Boj za francoske kolonije se bije že na tleh Francije same.

»KOS PAPIRJA BREZ VREDNOSTI«

Ta ponedeljek je bila v Trstu zelo zanimiva sodna razprava. Dr. Josip Agneletto je tožil odgovornega urednika Primorskega dnevnika g. Renka, češ da je v svojem listu netočno poročal o Agnelettovih nastopih v trž. občinskem svetu.

G. Renko je koj ob pričetku zahteval od sodišča, naj mu na podlagi 5. člena posebnega statuta najprej dostavi obtožnico tudi v slovenščini ter imenuje slovenskega tolmača.

Predsednik dr. Gnezda ga je pa zavrnil z naslednjimi besedami: »Zame je londonska spomenica kos papirja brez vrednosti!«

Londonski sporazum — je predsednik pojasnil — ni bil še predložen rimskemu parlamentu in ni bil objavljen v Uradnem listu in nima zato nobenega učinka niti v Italiji, niti na Tržaškem. Tu veljajo še stari zakoni, po katerih se sme na sodnijah uporabljati samo italijanski jezik. Pod Avstrijo so bile v Trstu res slovenske sodne obravnave, danes je pa to nemogoče, ker nima londonski sporazum še zakonske veljave.

Renko je ugovarjal, da tje trž. državno pravdnitvo drugačnega mnenja, da ono dejansko veljavnost londonskega sporazuma priznava, saj je lani v neki drugi pravdi poslalo istemu Renku obtožnico v slovenskem prevodu in ga zaslišalo s pomočjo slovenskega tolmača!

Toda ta ugovor ni imel prav nobenega vpliva na predsednika. Mene se odločitve državnega pravdnitva — je dejal — nič ne tičejo, jaz sem neodvisen sodnik.

Besede in dejanja

In tako se je ponovila sramota, da sta stali pred sodnijo dve slovenski stranki — Slovenec Agneletto in Slovenec Renko — in da je razpravi predsedoval sodnik, ki slovenščino razume, a je vendar Slovincem bilo prepovedano govoriti v lastnem jeziku. Po zakonu, na katerega se je predsednik skliceval, bi bili lahko zato še kaznovani!

Da je tako stanje po podpisu londonskega sporazuma za naš narod poniževalno, se samo po sebi razume in zato je obtoženec protestiral. Njegovemu protestu bi se bila morala pridružiti tudi njegova prisotna politična nasprotnika, zakaj tu ne gre niti za Renka niti za Agneletta, temveč za temeljne človeške pravice našega naroda. Značilno pa je, da sta Josip Agneletto in sin k vsemu temu — *molčala*. In to v času, ko se njuna Slovenska lista spušča v borbo za uresničenje posebnega statuta! Narodno zavednost, gospodje, je treba dokazati z dejanji in ne le — z besedami.

Na sodniji smo slisali, da je londonska pogodba brez vsake veljave. Vprašamo oblastva, na podlagi česa je prišel v Trst dr. Palamara. S čigavim pooblastilom je vkorakala na Tržaško ital. vojska? Edino na podlagi londonskega sporazuma. Ko gre za prevzem oblasti na našem ozemlju, je pogodba torej veljavna, ko pa je treba dati Slovincem pravice, ki jih sporazum določa, postane ta naenkrat »kos papirja brez vrednosti«.

BRANKO IN AVGUST

Kdor primerja oblike volilne borbe v Avstriji z onimi na Tržaškem, se ga kot Slovenca loteva občutek sramu. Divjaški izpadi, kakor si jih pri nas dovoljujeta kričava Branko Agneletto in Avgust Sfiligoj, so predvsem verna slika njune vzgoje in kulture. Blato, ki ga mečeta proti drugim, pada sicer izključno nanju, toda kar uganjata, škoduje na žalost obenem tudi ugledu vseh Slovencev.

V zadoščenje pa nam je, da se čut dostojnosti ljudstva samega upira toliki surovosti. Ljudje hodijo na shode, da bi tu slisali iz ust izobražencev kaj pametnega o političnih, gospodarskih in socialnih problemih svojega egoženega naroda, namesto tega se pa znajdejo sredi plohe samih psov, osebnih napadov, žalitev in obrekovanj. Politične »kulture«, ki sestoji iz veletoka samega zmerjanja, so ljudje do grla siti.

Zato je slovensko prebivalstvo g. Branka izžvižgalo v Ricmanjih, izžvižgalo v Lonjerju, na njegov shod ni prišel nihče v Bazovici, nihče v Vižovljah, nihče v Samatorci, nihče v Trebčah.

Uspešnejših agitatorjev zoper Slov. dem. zvezo in Slov. kat. skupnostjo, kot sta Branko in Avgust, si ni mogoče misliti.

OTROCI, POZORI

Pretekli teden so šolski otroci v Avellinu našli po pouku ob cesti veliko kovinsko škaflo in se začeli z njo igrati. Nenadoma se je razpočila in 2 otroka razmesarila, 8 pa težko ranila. Enega je ubilo vpričo očeta, ki je skozi okno gledal, kako se otroci igrajo. V škafli je bila protitankovska mina.

Otroci, ne dotikajte se železnih predmetov, če jih iztaknete na polju ali kjerkoli.

PAPIRNA DOBA

Naš čas imenujemo atomsko dobo, označili bi jo pa lahko za papirno. V Ameriki delajo poskuse, da bi iz posebnega papirja izdelovali za vojaške šotore, nahrbtnike, srajce in spodnje hlače. Najbolje bi bilo, da bi tudi v vojni metali bombe in streljati iz topov samo krogle iz papirja. Tako novotarijo bi ves svet pozdravil.

BINKOŠTI S NEGOM

Čeprav gremo že h koncu maja, so bili letošnji binkoštni prazniki precej hladni in muhasti. Neprestani dež je marsikateremu birmancu pokvaril veseli dan. Še slabše je pa bilo drugod. V celovški kotlini je za binkošti snežilo, padlo ga je 7 centimetrov.

ZANIMIVA RAZPRAVA

Ko je Sovjetska zveza pred kratkim sklenila, da odpusti iz vojske en milijon in 200 tisoč mož, je svet zastrmel. V Ameriki se je sprožila med političnimi voditelji razprava, kaj naj ta ruski korak pomeni. Zunanji minister Dulles sodi, da to, kar je Moskva naredila, ni prava razorožitev, zakaj odpuščeni vojaki pojdejo iz večine v vojno industrijo in v današnji atomski dobi moč vojske ni odvisna od števila mož, temveč od modernega orožja. Minister za obrambo Wilson je pa mnenja, da je sovjetska odločitev prvi korak na pravilni poti k splošnemu razoroževanju. Od Rusov da je zapad zahteval dejanj, in to je njihovo prvo res koristno dejanje.

Napočila je ura končne odločitve!

(Nadaljevanje s 1. strani)

mnenje, ni niti enkrat čutil potrebe poiskati si njihovo odobrenje za svojo politiko v občinskem svetu.

ZMAGATI MORA LJUDSKA VOLJA

Josip Agneletto se je pač postavil na stališče, da lahko dela, kar se mu zljubi, da ni za svoja dejanja nikomur odgovoren, češ: »Stranka — to sem jaz! Slovenski narod — to sem jaz!« Taki načini so mogoči pod kako rdečo ali črno diktaturo, so pa za demokratični svet neprenosni!

Te lastnosti njegovega značaja so krive, da ni Agneletto do pade fašizma igral v političnem življenju primorskih Slovencev nobene vloge. V oni težki zgodovinski dobi našega naroda ni padlo nobeni slovenski stranki na um, da bi Josipa Agneletta volila v kakšno politično vodstvo. Kako in kaj sodi on o slovenski politiki ni nikogar zanimalo.

Kaj je dolžnost volivcev

Kako naj to doseže? Najprej hočemo z vso močjo poudariti načelo, naj vsak Slovenec glasuje v nedeljo svobodno po svoji vesti. Mi nečemo izvajati na nikogar nobenega pritiska!

Ker nas pa ljudje od vseh strani stalno sprašujejo, kaj jim mi svetujemo, je dolžnost lista, da jasno pove svoje mnenje.

Najprej izjavljamo, da mora vsak slovenski človek na volišče! Kdor ostane v nedeljo doma, koristi samo našim narodnim nasprotnikom.

Dokler smo upali, da bo lista »Trst Tržačanom!« pripuščena k volitvam, smo hoteli našim prijateljem priporočati, naj glasujejo za to listo ter oddajo preferenčne glasove trem narodno zavednim Slovencem, ki so na njej kandidirali.

Kaj sedaj? Prvo, kar je izven spora, je to, da ne sme niti en sam slovenski glas biti oddan nobeni stranki, ki je bila na vladi ter skupno z Bartolijem pomagala zapostavljati Slovence. Načelno je treba glasovati za liste in osebe, ki so v najostrejši opoziciji zoper krivično protislovensko vladavino v Trstu in na Tržaškem, toda pod pogojem, da so na njih listah tudi narodno zavedni slovenski možje.

Slovenci demokratičnega in krščanskega prepričanja, ki bodo v tržaški občini volili

Isto velja o dr. Teofilu Simčiču, ki ni bil še nikdar v življenju član kakšnega političnega odbora. Šele motni valovi žalostne vojne dobe so pripljuskali na politično površino ta dva moža.

In kaj sta do danes dosegla za naš narod? Dr. Simčič je prevzel predsedništvo takozvane Slov. kat. skupnosti ter brez vsakega čuta odgovornosti pomagal klati na dvoje vrste tukajšnjih slovenskih katolikov. To je njegova edina zasluga.

Agneletto je bil, kakor smo videli, za lastno strankio razdiralen dinamit, ima pa z dr. Simčičem še to zaslugo, da se je z njim nehotoma ponižno klanjal vladajočim Italijanom.

S svojo politiko sta postala obenem glavna ovira za skupni složni nastop Slovencev.

Ker ljudstvo brezpogojno hoče edinost, mora 27. maja izločiti ta dva moža iz slovenskega političnega življenja.

Slovensko listo, imajo pa narodno dolžnost, da ne dajo niti enega preferenčnega glasu niti Josipu Agnelettu niti Teofilu Simčiču, pač pa inž. Milanu Sosiču, Humbertu Mamolu, Josipu Ferfili in Aldu Stefančiču!

Ko oddaš preferenčni glas inž. Sosiču, ni treba, da napišeš v prvo vrstico njegov priimek in ime, temveč zadostuje, da napišeš številko 6. Pri Mamolu napišeš številko 11, pri Ferfili 16, pri Stefančiču-Stefani pa 20.

Njih priporočamo, ker so zavedni in poštenu Slovenci in ker smo trdno prepričani, da se ne bodo nikdar spuščali v nobene politične kupčije z nasprotniki našega naroda. To je edini način, kako lahko Slovenci preprečijo, da bi bila Agneletto in Simčič izvoljena, ter se tako obenem osvobodijo teh dveh mož in njih za naše ljudstvo škodljive in pogubne politike.

To je edini zasluženi odgovor, s katerim lahko ljudstvo izreče nezaupnico voditeljem, ki nočejo spoštovati njegove volje.

Kako naj volivci ravnajo, je pojasnjeno v notranjosti našega lista.

Daj preferenčne glasove kandidatom s štev. 6, 11, 16, 20.

TUDI KMETJE SE PUNTAJO

Francija nima hudih preglavic samo z Alžirom v severni Afriki, ampak tudi s svojimi kmeti. Poljski delavci se pritožujejo na nizke plače, kmetje se pa jeze ker ne morejo razprodati vina in drugih pridelkov. Njihov srd je obrnjen proti vladi in na bogate, site meščane. Ko so se ti za binkošne praznike pripeljali v razkošnih avtomobilih na izlete v podeželje, so jim kmetje na večjih križiščih južne Francije zabarakadirali ceste. Tu so se ukopile dolge vrste vozil, ki niso mogla naprej. Ponekod so kmetje porinili avtomobile v cestne jauke.

GROZEN POGLED V BODOČNOST

Ameriška mornarica je v ponedeljek preizkusila novo vodikovo bombo. Strašno morilno orožje so prvič odvrgli iz letala, ki je brzelo nad Tihim oceanom v višini 15 tisoč metrov. Bomba se je razpočila, ko je padla na 3000 metrov nad morskno gladino.

Kako silovita moč je v orožju, se je videlo po tem, da se je po eksploziji dvignil radioaktivni oblak hipoma od 3 na 32 tisoč metrov v višave. Velike krčmarke, ki so plule 25 kilometrov vstran, so se zazibale kot orelove lupine.

V bombi je toliko moči, kot če bi kdo naenkrat vrgel kam 10 milijonov ton najhujšega razstreliva tritola.

Govorje človeškemu rodu, če se velesile ne sporazumeje v vprašanju razorožitve.

MRTVA ODVETNICA

Med bombardiranjem mesta Salerno je l. 1944 zasulo tudi gospo Santo Nigra in mož ji je dal postaviti na pokopališču lep spomenik. V resnici pa ni bila mrtva, ampak je izkoristila splošno zmešnjavo, da jo popihla od moža. S ponarejenimi papirji se je pojavila v Genovi in nastopala tu kot lažna odvetnica, ter prišla do precejšnjih milijonov. Sedaj so jo odkrili in zaprli, mož pa je po 12 letih dal podreti nagrobnik svoje boljše učene polovice.

VOLILNA VABA

V stari Avstriji so večkrat volivce spravljali na volišče s tem, da so jim dali brezplačen golaž in vrček piva. Sedaj je pa v francoskem parlamentu neki poslanec predlagal novo sredstvo, da bi povečali udeležbo na volitvah: vsak upravičenec naj bi pri odhodu iz kabine dobil listek za loterijo z velikimi dobitki.

To velja pa samo za bolne narode, zakaj kjer je ljudstvo zrelo in zavedno, gre strnjeno in polnoštevilno na volitve, kakor dokazuje n. pr. sosedna Avstrija.

ODPUŠČEN IZ SLUŽBE

V francoskem zunanjem ministrstvu so imeli v arhivalnem oddelku nastavljenega mačka, ki je imel nalogo preganjati miši in podgane, da ne bi razgrizle tam shranjenih listin. Sedaj so pa začeli zapirati listine v posebne škatle, varne pred glodalci, tako da je ta ministrski nameščenec prišel ob službo. Usmilil se ga je vratar, ki daje brezposelnemu dnevno lonček mleka. Pravilno bi bilo, da bi prejemal pokojnino.

IZNAJDLJIVI MOŽJE

Neapelj ima velike dobičke od tujskega prometa. Posebna privlačnost je ognjenik Vezuv, ki pa že od l. 1945. ne vleče iz pipice, in zato leze nanj mnogo manj tujcev. Nekateri mestni očetje Neaplja so zato predlagali, naj bi občina vzdrževala vrh hriba stalen — umeten dim!

Z NAKUPOM DOBREGA BLAGA PRIHRANITE DENAR!

Prodaja na debelo in na drobno vsakovrstno originalno ANGLEŠKO IN NACIONALNO BLAGO ZA MOŠKE IN ŽENSKÉ PO NAJNIZJIH CENAH.

Obiščite

Magazin angleškega blaga

Magazzino Stoffe Inglesi

SKLADIŠČE:

Trst - Ul. S. Nicolò 22
Telefon štev. 31-138

Obračajte se na nas osebno ali pismeno.
Prinesite ta oglas, imeli boste poseben popust.

Volivci devinsko-nabrežinske občine glasujte za Listo občinske enotnosti!

Uspelo zborovanje Liste občinske enotnosti v Nabrežini

V nedeljo, 20. maja, je bilo v Nabrežini zborovanje Liste občinske enotnosti. Zaradi slabega vremena je bilo v dvorani Prosvetnega društva »Igo Gruden«. Udeležba volivcev je bila proti vsakemu pričakovanju izredno velika.

Govorili so po vrstnem redu kandidati Liste občinske enotnosti dr. Janko Jež, Adriano Oliva, Slavko Pertot in Ado Slavec. Vsi govorniki so poudarjali pomen sedanjih volitev za devinsko-nabrežinsko občino, razvijali program, ki si ga je lista nadela za uspešno občinsko upravljanje, obžalovali nesodelovanje pristavev SDZ pri enotnem nastopu vseh Slovencev v naši narodnostno ogroženi občini in obsodili stališče tržaškega vodstva SDZ, ki je s svojo strankarsko zagrizenostjo in politično nerazsodnostjo dovedlo našo občino zaradi cepitve slovenskih glasov v veliko nevarnost.

Dr. Janko Jež je naslovil poseben poziv na nabrežinske pristave SDZ. Med drugim je dejal, da edinole govorniki tako imenovane »Slovenske liste« ne opozarjajo volivcev na nevarnost, ki preti nabrežinski občini po italijanski nacionalistični listi TORRE. Brez pretiravanja, toda tudi brez vsakega olepšavanja je treba pogledati stvarnosti v oči. Dejstvo je, da lahko italijanska nacionalistična lista TORRE dobi tudi 1400 glasov. Zato se lahko zgodi, da bodo tujci že letos zagospo-

Slovinci! volite Listo občinske enotnosti!

dovali na nabrežinskem županstvu, če slovenski volivci ne bodo v zadostnem številu podprli Liste občinske enotnosti, ki edina lahko premaga močno italijansko koalicijo. Od Nabrežincev je odvisno, če bomo fašistično nevarnost odvrnili! Če bomo občino izgubili, bo do tega prišlo samo po krivdi tržaških političnih krogov, ki niso hoteli razumeti naše narodne stiske. Dr. Jež je pri tem poudaril, da so nabrežinski člani SDZ hoteli enoten nastop vseh slovenskih političnih skupin, ker se zavedajo nevarnosti, ki nam vsem preti. To mu je pred dobrim mesecem potrdil sam župan Terčon. Tržaško vodstvo SDZ pa je hotelo drugače in je samo zaradi enega mesta v bodočem občinskem svetu postavilo na kocko našo usodo kot svobodnih občanov te največje slovenske občine na Tržaškem.

POZIV NABREŽINCEMI!

Nato je dr. Jež povedal naslednje:

»Vam Nabrežincem ne more biti vseeno, kdo bo v prihodnjih štirih letih gospodoval na občini. V Nabrežini nastopa nov ponosni in zavedni slovenski meščanski sloj, ki ni izgubil stika z ljudstvom, iz katerega izhaja,

ki se ni izneveril narodnemu izročilu svojih očetov. Na te ljudi se obračam s posebnim pozivom, naj nam priskočijo na pomoč in naj nam zagotovijo prepotrebno zmago. Še nikdar nam ni pretela nevarnost, da bi z lastnimi glasovi, razdeljenimi zaradi kratkovidnosti naših političnih voditeljev, ki so jim narodne koristi deveta briga, izročili našo občino tujcu, ki komaj čaka na trenutek, da bi nam tudi v občinski upravi stopil na vrat.

Obračam se na nabrežinsko mladino, obračam se na članstvo SDZ s prošnjo, ki jo izrekam v imenu najbolj ogroženih postojank Sosljana in Devina, naj trezno premislijo, kaj pomeni njihov glas pri prihodnjih volitvah. Od članov SDZ ne zahtevamo nobenega odstopa od političnih idealov, ki jih navdajajo.

Svojemu narodnostnemu političnemu idealu bodo ostali najbolj zvesti, če bodo v trenutku, ko se je tržaško politično vodstvo izkazalo za nedoraslo svoji nalogi in naše ljudstvo pustilo na cedilu, pripomogli, da bo prav s pomočjo njihovih glasov ostala naša velika občina še nadalje v slovenskih rokah.

IZPOLNITE DOLŽNOST DO SVOJEGA NARODA!

Prepričani smo, da boste pravilno razumeli naš klic in kot pravi bratje razumeli našo stisko, ki je obenem tudi vaša. Če bo mo kljub vsemu padli v novo upravno sužnost, bo naša usoda enaka vaši. Morebitni fašistični zavojevalci našega županstva bodo enako ravnali z nami kakor z vami!

Na koncu je dr. Jež obžaloval, da ni na Listi občinske enotnosti kandidatov SDZ. Opozoril pa je Nabrežince, da so na listi še drugi kandidati demokratičnega in krščanskega prepričanja, ki jamčijo, da jih bodo tako zastopali, kot bi to bili storili kandidati SDZ v primeru, da bi prišlo do enotnega nastopa vseh Slovencev.

ODGOVOR NA IZZIVANJE

Nato je dr. Jež še naslednje odgovoril na napade goriškega »Katoliškega glasa«:

»Tu v Nabrežini se za plotom skriva neki zahrbitni dopisnik goriškega »Katoliškega glasa«. Ta se sprašuje, kaj sem za časa svojega medvojnega in povojnega bivanja v Rimu lazil okrog raznih monsignorjev. Kaj naj na to odgovorim?

Da ne bi kdo mislil, da sem v Rimu prodajal svoje prepričanje in ponujal svoje usluge, sem dolžan odgovoriti temu gospodu.

Res je, bil sem v stiku z nekaterimi monsignorji, da sem kot Slovenec reševal nekatere košmate duše, jih vlekel iz blata in reševal njihovo čast, čast politične skupine, ki ji pripadajo, in splošno slovensko čast. Če je ta dopisnik tu navzoč, naj dobro odpre ušesa in poslušaj, kaj bom rekel. Če pa

ni navzoč, mu bo prav gotovo kdo drugi poročal o mojih besedah.

Naj vedo, da so še živi ljudje, ki so morali priteči v vsej naglici iz Gorice v Rim žehat svojo vest v blatno vodovje Tibere in se javiti pri tistih monsignorjih, katere sem jaz angažiral, da jih izvlečem iz blata. Neki od tistih gospodov se bo še spominjal, kako je ves razburjen priletel v Rim, da bi se rešil, kar se mu je tedaj posrečilo prav z mojo pomočjo.

Toda naj pazijo gospodje, naj se več ne igrajo z našim ljudstvom, ki je sprevidelo njihovo igro! Lahko bi prišel na dan z imeni in bridko bi se kesali svojih izzivanj. Namesto, da bi mi bili hvaležni in se poskrili v mišje luknje, si še upajo s takšnim maslom na glavi trkati na svoje junaške prsi in vihreti z neomadeževano slovensko zastavo!

Nabrežinci!

Zavedajte se zgodovinske odgovornosti na dan občinskih volitev!

PREČNIK

Preteklo soboto je bilo prvo volilno zborovanje razbijaške Terčonove liste v naši vasi. Kljub temu, da so zvočniki dalj časa pozivali vaščane, naj se udeležijo shoda, je moral govornik, g. Floridan, razviti svoja duhovita izvajanja o ceni vina v Jugoslaviji 4 policistom, 2 karabinjeroma in 1 zaupniku Liste občinske enotnosti. Zanimivo je, da se »odlično uspelega« zborovanja nista udeležila niti domača kandidata na listi SDZ.

Prebivalci iz Prečnika so v soboto dokazali, da iz dna duše obsojajo ločen nastop SDZ, ki je s svojim ravnanjem spravila v veliko nevarnost narodno usodo naše občine.

Najboljši odgovor vsem razbijačem in kričočem homo dali v nedeljo, ko bomo vsi glasovali na Listo občinske enotnosti.

RICMANJE

V torek, 22. t. m., sta bili v Ricmanjih in Boljuncu zborovanji dolinske Demokratične liste. Kot govornika sta nastopila domačina Kuret Milan in Berdon Bogdan.

Kandidat Kuret je poudaril zlasti pomen skupnega nastopa v naši občini in neuspehe dr. Agneletta pri njegovih propagandnih nastopih po naših vaseh.

G. Berdon pa je svoj govor posvetil v glavnem nastopu PSI v dolinski občini.

Razložil je, kakšne namene ta stranka zasleduje: ukrasti hoče glasove dolinski Demokratični listi, kar je jasno razvidno iz Terpinovega in Teinerjega govora v Dolini. Ta lista igra pri nas izrazito raznarodovalno vlogo. Govornik je nadalje poudaril, da je uresničenje londonskega sporazuma za nas bistvene važnosti, a da PSI tega sporazuma sploh ne omenja.

Zato je pozval volivce, naj ne glasujejo niti za PSI, niti za druge italijanske stranke!

Dopisi iz Goriške

SPLOŠNA STAVKA V GORICI

V zadnji številki smo poročali o osnutku zakona, ki ga je predložil senatu pravosodni minister Aldo Moro. Minister predlaga, naj se obnovi tržaško prizivno sodišče za okrožna sodišča v Gorici, Vidmu, Pordenonu in Tolmezzu. Poleg tega naj se preturi Tržič in Gračevo podrediti tržaškemu okrožnemu sodišču. Zlasti ta zadnji člen je dvignil v vseh Goričanih val silnega ogorčenja, katerega prvi izraz je bila tridnevna stavka vseh goriških odvetnikov. Odbor odvetnikov je imel razgovore z zastopniki različnih gospodarskih organizacij, sindikatov ter strank. Na sestanku so sklenili, da se bo v torek tega tedna priredila v Gorici splošna protestna stavka. In tako se je tudi zgodilo. Vsi so prepričani, da gre to pot za obstoj goriške dežele.

Odvetniška zbornica, razne politične stranke in župan dr. Bernardis so odposlali protestne spomence in brzojavke na vse strani. Pošlanec dr. Baresi pa je imel v petek daljši telefonski razgovor z ministrom Morom. S primernimi besedami mu je tolmačil ogorčenje vseh prebivalcev »svete Gorice«, »Gorice mučenice« in velike »odlikovanke z zlato svetinjo«, ki ji v zadnjem času grozi velika nevarnost, da zgubi svoje zgodovinsko poslanstvo. Kako naj ta »sveta mučenica« še nadaljuje svoje življenje, če se njeno letališče meče na smetišče, če se njeno gospodarstvo ogroža z gradnjo nove železnice iz Zagreba do Sv. Ivana ob Nadižu in ako se nič ne zgodi, da oživi njen železniški promet z Jugoslavijo. Pri vsem tem pa se je minister čudil nad ogorčenostjo do globin duše ranjenega mesta, češ da sta edino senat in parlament pozvana, da sodita o zakonskem osnutku. To je sicer res, toda minister Moro bi moral vsaj to vedeti, da je svoj čas duce isto storil z Gorico, lko je podredil Tržič in Gračevo tržaškemu sodišču, nato pa goriško provinco kot samostojno upravno enotico ukinil.

PODGOŖA

V zadnji številki smo opozorili slovensko javnost, da so se odnosi med lastništvom naše predilnice in delavstvom hudo zaostrili. Kljub javnemu razglasu CISL in drugih sindikalnih organizacij, ki so zapretile s stavko, če ne pride do pogajanj, ni bilo po krivdi vodstva predilnice nobenih razgovorov.

Delavci so v četrtek zares pričeli stvakati. Lastnik podjetja je najbrž zgubil glavo, saj je za vse tri dni tovarno kratkomalo zaprl. Delavstvo je kljub temu redno prihajalo na delo v urah, lko ni stavkalo. Slabo kri je pri delavcih ustvarjalo dejstvo, da je v hode v tovarne stražila policija. Baje sta lastniku tovarne svetovalca nespametni nastop višja uradnika, ki sta mu zatrjevala, da se delavke ne bodo drznile stavkati.

Lastnik Toniella se torej poživlja na popolno enotnost delavstva in vseh sindikalnih vodstev, kakor tudi na mnenja prefektur, deželne uprave, mestnega županstva, delavske zbornice, Urada za delo ter različnih političnih strank, ki so odločno na strani delavcev.

Za torek je vodstvo sindikatov odredilo, da se vrne vse delavstvo na redno delo v tovarni; to je storilo na nasvet prefekta, ki se močno trudi, da se čimprej začne pogaja-

nja med delavstvom in lastništvom.

Vse kaže, da se je vodstvo podjetja žal sprlo s pametjo, ker noče vsaj nekoliko razumeti svojih delavcev. Če bi vodstvo pogajanja takoj sprejelo, bi do stavke sploh ne prišlo in bi bila vsa zadeva že davno ugodno rešena. Tako pa brez potrebe trpi tovarna ogromno škodo.

Domače in tuje, zlasti ameriške resne gospodarske revije očitajo mnogim italijanskim industrijem, da niso že po svoji naravi sposobni pravilno voditi industrijska podjetja.

V Podgori imamo klasičen primer nespametnega gospodarstva. Zato se stavka ta teden nadaljuje v obeh Toniellovih predilnicah, v Podgori in v Ronkah.

Delavci bodo delali od 6. ure zjutraj do 6. ure zvečer.

V sredo preteklega tedna je občinski upravni odbor odobril izdatek 1.500.000 lir za popravo ulice sv. Justa. Bil je zares skrajni čas, da se je odbor spomnil ceste sv. Justa, ki se je izletniki na Kalvarijo zelo radi poslužujejo.

ŠTEVERJAN

Tudi pri nas se je letos sadje zaklasiilo za en mesec. Druga leta so česnje dozorele sredi maja, letos pa bodo dozorele vse naenkrat in zato bo njihova cena padla. Tako bomo imeli od česenj le malo dohodkov. Hrušk in jabolk bo letos precej manj kot lani. Upanje našega kmeta je trta, ki hvala Bogu, dobro kaže.

V nedeljo, 13. maja, je občinski svet sklenil, da se v bližini ljudske šole v Števerjanu zgradi otroški vrtec, za katerega je država določila 6.600.000 lir podpore.

Nato so občinski svetovalci precej časa razpravljali o napeljavi vodovoda v Števerjanski občini. Po vsestranskem premisleku so se odločili, da bodo naprosili oblastva, na, podaljšajo vodovod z Oslavja, kjer ga bodo v kratkem pričeli graditi. Občinska uprava je na podlagi zakona za pasivne kraje, že v juniju 1955. leta zaprosila 15 milijonov lir podpore za napeljavo vodovoda. Odgovora še ni dobila, vendar pa pričakujemo ugodno rešitev. V listih čitamo, da se bodo v kratkem zgradili vodovodi v Sovodnjah, Doberdolu in Dolenu. Ali naj bo Števerjan edina občina na Goriškem, ki naj bi ne imela vodovoda? To bi bil vnebovpijoč greh. Zato pozivamo oblastva, naj pohite z gradnjo vodovoda tudi pri nas.

Občinski svet je končno še potrdil proračun za prihodnje leto v bruto znesku 1 milijon 794 tisoč 799 lir. Od tega odpade nad en milijon na družinski, blizu 342 tisoč pa na živinski davek; ostalo gre na druge manjše dajatve za pse, napise, obrtnice itd.

SOVODNJE

V nedeljo je bila ob izlivu Vipave v Sočo kljub vetru in hudemu dežju tekma med ribolovci za deželno prvenstvo. Zmagal je Ivan Simsič iz Krmina. Med 11 nagradenci jih je šest iz Gradiške. K nagradam je prispevala tudi prefektura in Trgovinska zbornica. Simsič bo predstavnik Goriške v državni tekmi ribolovcev.

Ker je naša občina pristopila k vodovodnemu konzorciju vzhodne Furlanije, občinarji napeto pričakujemo, da se čimprej začne z izvedbo načrta.

IZ DOBERDOBA

Svoj čas smo poročali, da bo 27. t. m. pri nas razstava živine švicarske pasme. Razstave z 160 glavami živine se bodo udeležili tudi kmetovalci z Vrha in iz Martinšćine. Razstava se prične ob 7. uri. Nato bo posebna komisija živino pregledala in ob 11. uri razglasila seznam nagrajenih goved. Nagrade bodo slovesno razdelili 8 dni pozneje. V nedeljo bodo nagradili in odlikovali udeležence sadjarskega tečaja. Prihodnjo nedeljo bo tudi razstava slovenskih in italijanskih knjig, ki jo priredi goriška državna knjižnica.

Največ zaslug za prireditve ima naš župan g. Miro Ferletič.

Obveščamo javnost, da je naša občina pristopila k vzhodno-furlanskemu vodovodnemu konzorciju ter h konzorciju za ronško letališče.

DIJAŠKA PRIREDITEV

Kakor vedno bodo dijaki slovenskih srednjih šol v Gorici tudi letos nastopili z zaključno prireditvijo, in sicer 27. maja in na praznik Rešnjega telesa. Prireditve bo vsakokrat ob osmih in pol na dvorišču Šolskega doma v ulici Croce.

Na sporedu so najprej pevske točke. Zbor učiteljskega bo zapel nekaj prav novih skladb.

Ker je letos tudi Aškerčeva proslava, bo po kratkem nagovoru o pesniku samem podan v dramatisirani obliki njegov »Mejnik«.

V drugem delu sporeda bodo igralci liceja in učiteljskega nastopili z igro, ki bo tudi novost za goriško občinstvo.

Vabila so na razpolago v Katoliški knjigarni in knjigarni Carducci, v kavarni Bratuž, v urarni Šuligoj in v čevljarni Kosič.

Radevolje se bodo prejemale prostovoljni prispevki za podporo revnim dijakom, Mladina, ki hoče pokazati, kaj zna, vas vabi, da pridete k prireditvi v čim večjem številu.

OBVESTILO BEGUNCEM

S prihodnjim tednom se bodo vsako jutro od 10. do 12. ure izdajala v uradu na Travniku nakazila za delitev obleke.

Po navodilih NCWC iz Rima bodo deželni obleke in pozneje živeža begunci-ndržavljanj in tisti, ki so prejeli podporo na Centru IRO - NCWC na Placetti.

Marijan Komjanc

OBVESTILO KMETOVALCEM

Zveza neposrednih kmetovalcev je pri obrambnem ministru izposlovala izreden dopust za kmetovalce, ki naj se ga poslužijo ob košnji, trgatvi in sploh spravljanju kmetijskih pridelkov.

TEKMA MED KMETOVALCI

Ministrstvo za kmetijstvo in gozdove ter deželno in medpokrajinsko kmetijsko nadzorništvo v Benetkah so razpisala tekmo med kmetovalci, ki naj služijo izboljšanju poljedelstva. Denarne nagrade so precejšnje. Podrobna pojasnila lahko dobite pri županstvih.

OBMEJNI PROMET

V sredo preteklega tedna so se v Solkanu sestali predstavniki italijanskih in jugoslovanskih obmejnih oblastev. Med drugim so razpravljali tudi o otvoritvi novega dvolastniškega prehoda ob Vrtojbi, nakar bo dvolastniški prehod pri Rdeči hiši popolnoma ukinjen.

SMRT ZAVEDNEGA SLOVENCA

Predpretekli torek smo pokopali 71-letnega trgovca g. Ivana Bitežnika, lastnika znane pekarnice v ulici Baiamonti v Gorici. Umrl je zaradi srčne kapi. Pokojni je bil vse življenje zaveden Slovenec in zelo usmiljenega srca. Pomagal je marsikateremu našemu revnemu rojaku. Vdovi, gospe Mariji, in otrokom izrekamo globoko sočutje. Izrazom sožalja se pridružuje tudi uredništvo Novega lista.

Beneška Slovenija - Kanalska dolina

IZ ČEDADA

Bog nam je po hudi zimi dal sončno in toplo, toda zapoznelo pomlad. Premrznjena narava je kar izbruhnila iz sebe zeleno in cvetočo odejo, ki vabi meščane v okolico in na hribe. Kdor le more, gre ob nedeljah uživati lepoto narave in čisti zrak, v mestu pa ostane le, kdor mora. V nedeljo, 13. maja, ko smo pred stolnico čakali, kdaj bo zvonček naznanil pričetek sv. maše, nas je presenetil avtobus iz nadiških dolin.

Izstopili so preprosti kmetje in kmetice, ki so se plašljivo ozirali na vse strani, kakor da bi jih bilo sram, da bi jih kdo videl. Približali smo se neki romarici in jo vprašali, ali romajo na Staro goro. Povedala pa nam je, da prihajajo iz Kozce k maši v Čedad. V Kozci je namreč na šesto nedeljo po veliki moči »senjan«, na katerega pridejo okoliški ljudje in duhovniki, ker je ta dan procesija z Najsvetejšim. Nenevadni potniki pa da so Boldarinovci, oziroma da so zatreškani v tistega Boldarina, ki ga je škofija pred kratkim premestila daleč v neko vas Karnije. Nekdo je tem ljudem najel avtobus ter jih poslal k maši v Čedad, da bi s takimi protestnimi pohodi prisilili novega nadškofa, naj Boldarina zopet pošlje v Kozco. Vsi Čedadci se smejejo tem preprostim in revnim ljudem, ki s takim ravnanjem le škodujejo don Boldarinu in se dajo izigravati od »ko-

mitaškega« trebušnika v Čedadu ter od dolgo nosega gospoda iz nadiške doline, ki vsak dan stopica od ulice do ulice našega mesta, kakor nekdanji »prase sv. Antona«. Nas pa je sram, da imamo take revčke med sorojaki.

ŠEMPETER SLOVENOV

Maj nas je razveselil z nenavadno lepo pomladjo. Presenetilo nas je zlasti bogato cvetje sadnega drevja: vsa dolina je bila v rožah. Vsi se čudimo, da so jablane (sevke), ki navadno cveto vsako drugo leto, tudi letos tako bogato cvetele. Lepo vreme obeta dobro letino sadja. Sedaj se tudi vidijo hude posledice premrzle zime. Pomrzle so vse fige in šibkejšje ter stare trte. Veliko škodo je povzročila po vaseh kokošja kuga; ponekod je spraznila vse kurnike.

Radovedno čakamo na izid občinskih in pokrajinskih volitev, ki so pred durmi. Izobesili so uradne lepake z imeni kandidatov raznih strank. Na demokrščanski listi čitaš imena ljudi, ki ne znajo niti očenaša; na drugi ljudi vseh strank, največ takih, ki so zelo ponosno nosili na glavi dučejeve kape. Največjo pozornost pa vzbuja lista komunistov, ki so prvič uradno nastopili v naših dolinah pod geslom »avtonomija in preporoda« (autonomia e rinascita). Kandidati te liste so večinoma pristaši nekdanjega »Paesi tuoja«, ki so tedaj veljali za najbolj »italianissime«

in se zanimali za »kampanjo«, ki jo je vodil Messaggero Veneto v obrambo »ogroženega italijanstva naših dolin«. Ta nepričakovana novost je vzbudila veliko pozornost pri Messaggeru, ki v uvodnem dolgem članku z dne 13. maja svari Italijane tu ob meji. Kaj bo, ako bo učitelj Petrine izvoljen za pokrajinskega poslanca? »Avtonomija in obnova« je res revolucionarno in zelo drzno geslo tu v srcu Benečije. Mi smo mnenja, da je do tega prišlo po zaslugi Messaggera Veneta. Vsekakor pa je tudi to dobrodošlo temu listu, ker kako bi sicer pisal o nevarnosti v nadiških dolinah, ki so za nekatere dnevniške toliko donosne?

UKVE

Kot po skoraj vseh občinah v državi bodo v nedeljo tudi pri nas občinske volitve. Za občinsko upravo se borita samo dve listi, ki nastopata pod znamenji ščitastega križa in planinske očnice. MSI-ovci so tudi hoteli nastopiti, a so zamudili rok za vložitev liste. Pod znakom krščanske demokracije kandidirajo seveda mnogi ljudje, ki so politično neodvisni, a jim je pri srcu samo pošteno in pravično upravljanje občinskih poslov. Zelo zapeljiv je znak planinske očnice, pod katero nedolžno belino se hoče skriti marsikatera tako ali drugače pobarvana srajca, katere nosilci so si pa enaki v tem, da jim nikoli ni bila in ni pri srcu korist naših ljudi. Upamo, da se bodo naši volilci na to spomnili, ko pojdejo na volišče!

BELI GRAD ZAKLETI GRAD

Meseca oktobra, kmalu po padcu fašizma in ko se je Italija razdelila na dvoje, so nemški polki zasedli naše kraje in Trst. Primorska dežela je postala »Adriatisches Küstenland« (Jadransko Primorje). Ostala je še po imenu v sklopu »Socialistične italijanske republike«, v resnici ji je pa vladal novi gospodar Hitler, oziroma njegov namestnik doktor Friderik Rainer kot »gauleiter«. Zbral je krog sebe tudi ljudi, ki so že pod staro Avstrijo hodili po Trstu in skušali pomesti naše Primorje.

Na velikem stolpu v Miramaru je zavihrala nova zastava; to pot s kljukastim križem namesto z grbom Savojevcev. Napihnjeni »gauleiter« — iz Celovca doma — ni hotel vedeti, da so se že marsikatero barve in grbi lesketali v soncu nad gradom — od avstrijskih, belgijskih, mehiških, savojskih do nemških — a vse je temna usoda odnesla in z njimi vred ljudi, ki so s prapori kazali svojo oblast.

Rainer je skušal z velikim bleskom obnoviti stari sijaj v gradu Miramar, da bi ujel na lim stremuške ljudi in jim dopovedal, naj sodečujejo z njim, ker da bo »rajh« večno stal kot ta grad. V nekdanji prestolni dvorani na severni strani z razgledom na Kras in daljne Dolomite je sprejemal zveste podanike, katere je pozneje z njimi vred pogoltnila zla usoda.

Kot da je državni poglavar, je za novo leto 1945 povabil vrhovni komisar v grad razne osebe, ki so mu začele služiti. Pri imenitnem kosilu v bivših cesarskih soba-

nah so se vrstile napitnice firerju in veliki nemški deželi. Prvi je začel z govorom Rainer, ki ni še hotel razumeti, da gre nemška sila h koncu. Oblast in lepota gradu sta ga prevzela, da se je zibal v sladkih sanjah, kako bo večno komisaril v Primorju in bival v belem gradu. Na njegovo napitnico je odgovoril oblastnik iz Ljubljane general Rupnik. Italijanski prefekt Trsta in Mussolinijev zastopnik Coceani je pa silil nemškemu svetniku Langeju v roke spomenico o italijanstvu mesta. Tako so samozvani zastopniki domačega prebivalstva izigravali pod blestečimi lestenci in pri zlatih krožnikih drug drugega. Rainer je pomirjeval, da ne bo dovolil, da bi slovenski življenjski duh italijansko kulturo in italijanski značaj Tržaške. Rupniku je pa zagotavljal spet po svoje, samo da bi si obdržal pomagace, ki so se že zapisali usodi. Nihče pa ni hotel razumeti, da se kazalci velike baročne ure v slavnostni dvorani pomikajo že proti — dvanajsti...

»Dreimal heil Hitlera«, je še hrapavo zorilo v mrzlo zimsko noč. Burja je zatulila in odnesla vzklík do kraških reber, da je kot krohot nočnih strahov odmevalo od skal pod Sv. Primožem in Volnikom.

Še enkrat se je zbrala v belem gradu družba ljudi, ki jih je potem smrt zaznamenovala. Bilo je že proti koncu aprila 1945, ko se je rušil stari svet, ko se je bližal neizbežen konec nekdanjih mogotcev. Nemško poveljstvo je vedelo, da je hitlerska samovlada v zatonu. Berlin je že bil v kleščah ameriških tankov in ruskih »katjuš«. Hitler je blaznel,

zaprt v globokem bunkerju sredi razrušene prestolnice.

ZADNJE KOSILO

Pri nas pa oholi Germani niso še hoteli pokazati, da jih je strah. Pripravljali so se, da uničijo, ko jim pojde za življenje in smrt, vse okrog sebe.

Po vseh pristaniških napravah v Trstu in Tržiču ter po vseh tovarnah so z velikimi črkami narisali »S. O.« Ljudstvo je prevzel strah, da bodo Nemci pred umikom pognali vse v zrak. Tudi na progi nad Miramarom je grozeče bilo napisano »S.O.« Rainer je dal razglasiti, da bi meščane malo pomiril, da črke pomenijo »Sicherheitsobjekt« ali varnostni objekt. V resnici pa je nemška policija označila tiste naprave in poslopja kot »Sprengobjekt«, to se pravi, da jih morajo pionirske čete na dani ukaz pognati v zrak. Kaj za to, če se pri vzbuhu poruši tudi pol Trsta!

V takem vzdušju je komisar Rainer razposlal osebam, ki so podpirale njegov režim, vabilo za proslavo Hitlerjevega rojstnega dne. Svečanost je bila napovedana za 20. april v sodni palači. Eno uro poprej je pa tajno sporočil povablencem, da jih bodo posebni avtobusi odpeljali ob enajstih dopoldne v grad Miramar, kjer bo proslava in slavnostno kosilo.

Tajinstvena usoda, ki plete mreže okrog tistih, ki so se zatekli v razkošne sobane zakletega gradu, je zopet vrgla svoje zanke.

Ko so začeli prvi avtomobili divjati s čudnimi gosti skozi Barkovlje, so sirene zatulile svarilno vzbuno. Sovražna letala? Ni jih bilo; pač pa je bilo na cesti in vse okoli gradu mrtvo in prazno, da bi nihče ne opazil, kdo se zbira v Miramaru in da bi tlačeni in razžaljeni ne vrgli kakšne bombe na prešerno družino. (Nadaljevanje sledi)

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

Koncert 15-letne Marjane Bolko

V petek, dne 11. maja, se je mala dvorana Ridotto »Politeama Rosetta« do zadnjega kotička napolnila s poslušalci, da prisluhnejo redkemu doživljaju: koncertu petnajstletne slovenske dijakinje, ki je koncertirala s skladbami, dostojnimi zrelega umetnika. Rečka so tako doživljaja, posebno pa v Trstu. Poslušalci, med katerimi smo opazili tudi glasbene strokovnjake javnega življenja, so zavzeto prisluhnili. Mlada pianistka, dijakinja znane tržaške glasbene pedagoginje Mirce Sancinove, je začela z dokaj zahtevno Beethovno Sonato v f-molu op. 2 št.

1 in je po majhni tremi, ki jo je v začetku pustila malce zvezano, prešla v tehnično zanesljivost, gotovo in sproščeno podajanje. Morda se njen temperamentni, lahkotni in igrivi slog, ves dekliško svež, ni toliko prilagel Beethovu kakor pozneje ostalim skladateljem, posebno Chopinu. Chopinov lirizem je bil njenim letom bližji. Njena temperamentna lahkotnost se je še posebej pri Debussyjevih drobnih risbah (Vrtovi v dežju, Arabeska št. 2) sprostil in prešla v že dovolj osebno obarvan slog, kar je pri teh letih več kot velik obet. Tehnično lepo izdelani so bili tudi Tajčevičevi Balkanski pleši. Poslušalstvo je pianistko nagradilo z navdušenim odobravanjem in z mnogimi šopki cvetja. Drobna in živahna umetnica se je zahvalila s sproščeno navihanim nasmeškom, brez vsake zadrege, z gotovim nastopom, kakršno jo kaže že tudi njen glasbeni

stil. Tako si lahko zaradi njenega temperamenta, njene že sedaj nakazane osebnosti ter zaradi njene neverjetnega spomina — saj je ves koncert odigrala na pamet — in zaradi njene redke tehnične izbrušenosti in gotovosti, obojamo v njej eno naših najboljših mladih pianistk. Posebej moramo upoštevati, da je mlada umetnica poleg tega tudi zelo dobra dijakinja. Z leti, ko se čustveno obogati, bo njena osebnost prerasla šolsko dovršeni izraz, ki se tu in tam čuti, v osebni, človeško poglobljeni, zreli značaj. In tega se z drugimi tržaškimi Slovenci vred veselimo. Mladi umetnici naše iskrene čestitke.

Z. T.

Samomor pisatelja Fadejeva

Iz Moskve je prispela presenetljiva vest, da se je ustrelil eden najvidnejših sodobnih sovjetskih pisateljev, Aleksander Fadejev. Presenetila je tembolj, ker je bil Fadejev predsednik Zveze sovjetskih pisateljev in nekak uradni predstavnik ter glasnik tistega življenjskega optimizma, ki naj bi ga v svojih delih prikazovali sovjetski književniki. Kot tak je pogosto vodil polemike z drugimi pisatelji, ki v svojih delih niso pokazali dovolj optimizma in vedrega zaupanja v novo sovjetsko družbo.

Zdaj se je ustrelil. Zakaj?

Agencija Tass je skušala pojasniti ta njegov obupni korak s pojasnilom, da je bil kronični alkoholik. Morda je res pil. Toda ali ni pil morda ravno zaradi tega, da bi preglušil v sebi glas obupa ter se spravljal v tako optimistično razpoloženje, kakršnega je terjal od drugih članov svoje pisateljske zveze? Ni še bil star. Imel je komaj petinpetdeset let. Lahko bi bil še optimistično presojal življenje in ga tudi še užival. Kaj ga je prignalo do tega, da ga je zavrgel?

O tem lahko samo ugibamo. Resnice ne bomo verjetno nikdar zvedeli. Predstavljamo pa si lah-

ko književnika polnega optimizma in navdušenja za novo družbo, ki je objavil pred več kot petindvajsetimi leti svoj prvi roman, v katerega je zajel vse tisto, kar je mislil in čutil. Potem pa so ga začeli obdelovati z ideološkimi pilami in izoblikovali iz njega pisatelja, ki je znal res dobro pisati. a je v svojih knjigah vedno povedal samo še del tistega, kar je mislil in čutil, le tisti del, o katerem je vedel, da ga lahko izrazi. Zrtvoval je svojo pisateljsko svobodo za ideale nove družbe, ker je mislil, da je tako potrebno. Mislil je, da je nujno, da se tudi pisatelj disciplina in podredi zahtevam tistih, ki so »modro« od zgoraj uravnavali sovjetske zadeve. Kmalu po drugi svetovni vojni je objavil roman »Mlada garda«, v katerem je prikazal boj skupine mladeničev in mladenk proti okupatorjem v Odesi. Ker pa je bil preiskran in je baje prezrl vlogo starih boljševikov in partije pri organizaciji odpora mladih, so ga višji partijski kritiki hudo napadli. Fadejev se je vdal in predelal ves roman v smislu »stalinske« kritike.

Zdaj pa je doživel, da so vrgli njegovega češčenega malika Stalina z oltarja in da so se izkazali ideali, ki jim je vse življenje služil, za zgrešene. Ob tem se je moral nujno vprašati, če ni bilo tudi njegovo pisateljsko delo zgrešeno in če ni zaman zrtvoval svoje pisateljske svobode in pravice do izražanja resnice. Če se je vprašal tako in bil sam s seboj odkriti, si je moral priznati, da je bila njegova žrtev nesmiselna in celo škodljiva za skupnost. Tako ni čudno, da se je začel tolažiti s pijačo in da se je v svojem obupu kopčno ustrelil. Kriva pa najbrž ni pijača, ampak tisto, zaradi česar je segel po njej in česar agencija Tass ni povedala. Rajši je vrgla senco na pisatelja, kakor da bi priznala, da je bil le žrtev tirana in svojega morda prisilnega, morda tudi hotenega oportunitizma. Opral ga je s smrtjo.

F. MIHELIC: IGRACE BEZE IZ JECE

Remafor

Odprto pismo g. dr. de Rinaldiniju - Trst

Kakor stotine drugih volilcev sem tudi jaz prejel Vašo okrožnico, s katero se predstavljate kot kandidat za pokrajinske volitve v okraju Devin-Nabrežina na listi Krščanske demokracije. Da se Vi obračate v devinsko-nabrežinski občini, ki je bila doslej v slovenskih rokah, na svojega volivca, in še posebej Slovenca, izključno v italijanščini, bi bil več kot zadosten razlog, da bi Vašo okrožnico vrgel heprebrano v koš. Toda Vi me izrecno prosite, naj okrožnico ne mečem v koš, dokler je ne bom »vsaj na hitro prebral«. Nekje me celo prosite »razumevanja in pomoči«. Pravite, da bo vsak moj namig za Vas »dragocen«. Da bo to, kar Vam mislim povedati, za Vas kdovekako »dragoceno«, tega si ravno ne predstavljam. Nasprotno bi rekel, da boste Vi vrgli to moje pismo v koš, brž ko boste zagledali na njem slovenske strešice. Dvomim celo, koliko utegne biti to moje pisanje »dragoceno« za naše slovenske ljudi. Toda med tonami papirja, ki ga zdaj ob volitvah bruhajo tiskarski stroji na vse strani, bo morda našel svojo umestnost tudi tale časniški stolpec.

Potem ko ste v svoji okrožnici navedli različne funkcije, ki so Vam bile zaupane v tržaški občinski upravi od 1945 naprej, skromno sklepate, da ni na Vas, da »bi presodili, ali ste ravnali dobro ali slabo. O tem bodo presodili 27. maja volivci. To bo presodil na dan moje smrti Bog, ki ga prosim usmiljenja za svoje pomanjkljivost.

Resnici na ljubo moram reči, da sam ne morem soditi o Vašem delu, ker ga ne poznam. Ne vem pa, čemu bi vlačili v svoje predvolilno pismence smrt, o kateri človek ne mara govoriti niti na pogrebu, ne glede na to, da Bog lahko sodi, kadar hoče. Pač pa lahko sodim po delu Krščanske demokracije, katere kandidat ste, še posebej o njenem odnosu do slovenskega prebivalstva. Lahko še bolj dokumentirano sodim o odnosu, ki ga je kazal do nas Slovencev inž. Gianni Bartoli. Da sploh ne govorim o odnosu, ki ga je do nas kazalo prav do zadnjih dni, konkretno do govora slovenskega komunističnega Gombača na Velikem trgu, neuradno glasilo demokristjanske stranke v Trstu, dnevnik Il Piccolo (res »Majhem«, da bolj že ne more biti).

Zato je vsekakor prav, da Krščanska demokracija

prepusti sodbo nad svojim ravnanjem volivcem, ne pa tudi Bogu, kakor jo prepuščate Vi za dan Vaše smrti. Za stranko, ki izrecno vključuje v svoj program krščanski svetovni nazor, ki je prvi v zgodovini pometel z rasizmom, (»ne bo Grka ne Rimljan«, je rekel sv. Pavel, ne?), pa je vsekakor bolj pametno, da za sedaj prepusti sodbo o svojem ravnanju Tržačanom.

Toda če bo tržaška Krščanska demokracija na sodni dan zbrana na odbranem mestu v dolini Jozafat, ne bi ravno prerokoval, da v tisti pomočnici ne bo tudi Vas. Morda se ne boste ravno gnetli prav v kričavi gručici okrog inž. Bartolija, toda vsekakor ne na tisti strani, kjer je na tem svetu hotela med ljudmi enakopravnost, spoštovanje in spravo, ne pa zatiranja, prezira in sovraštva.

Kako pa naj drugače sodim po temle Vašem predvolilnem pismenku, kjer prosite »Boga usmiljenja« in kjer hočete delati vse »z božjo pomočjo«, pa se obračate na volivca iz devinsko-nabrežinske občine, kakor da bi se obračal na prebivalce Sardinije? Ko bi vsaj omenili, da boste kot predstavnik dežele delali na tem, da Slovenca ne bodo smatrali za temopoltega človeka, ampak za enakopravnega državljanca. Toda ne. Za Vas Slovenci kratkoma ne obstojajo. V vsej tisti dolgi okrožnici ni niti slutnje o tem, da živijo še posebej v devinsko-nabrežinski občini ljudje druge narodnosti, in občini, ki je bila tisoč let nesvobodna, ki jo je četrta stoletja fašizem pital z ricinusom, ki je za svojo svobodo krvavela v gozdovih, ki ima svoje krščanstvo, svojo kulturo, svojo književnost, svojo umetnost, svojo znanost, enakovredno vsem drugim, in ki zato hoče živeti v polnosti svojih pravic.

Pravite namreč: »Cutim dolžnost, da Vam povem, da mi ne manjka volje do dela (in komu je manjka? Mar tisočem, ki so šli v Avstralijo?), kajti srce mi prekipeva od želje, da bi služil vsem državljanom, in to ne glede na politično ideologijo, ki ji pripadajo«. Saj za to tudi gre: Vi bi delali za vse ne glede na ideologijo. Nikdar ne glede na narodnost. »Ne vzdržite se volitev«, me pozivate na koncu.

Ne, vsekakor bom šel volit.

»Vroče želim, da bi volili Krščansko demokracijo.«

Krščanske demokracije ne bom volil. Raje bom v tišini kabine načečkal na volilnico kakšno risbico, na primer kakšnega lepega čuka z nosom do tal.

Raje bom volil Partito Nazionale Monarchico. Recimo, da se vrne kralj Umberto, ki ima zdaj zeta Karadjordjeviča. Kdo ve, če bi šlo na primer za to, da se da nekemu klanecu v Gropadi slovensko ime, kdo ve, če ne bi onj Karadjordjevič, ki je Srb, popihal malo na srce ženi Mariji Piji, ki je imela za neno Srbkinjo, in da bi ta spet popihala malo Umberto, ki je imel mater Srbkinjo, in da bi Umberto brzojavil, da slovensko ime tistega klanca v Gropadi ne bi pokvarilo italijanstva teh krajev? Sicer pa sami pravite, da »če ne bom volil Krščanske demokracije, da mi ne boste zamerili.«

Vi tudi meni ne, če bom oddal svoj glas za Partito Nazionale Monarchico, to pa pri prihodnjih volitvah, ko bo Lauro ustanovil v Trstu svojo stranko. Zdi se mi namreč, da ima Lauro s kraljem boljše zveze, pa bom 1960 volil za Laura.

Pa še pol kile »paštek« bom dobil in čevelj za levo nogo.

Letos pa bom volil za to, da nabrežinska občina ostane še v slovenskih rokah.

Cordialj salutj devmo POLIKARP

(prosto po okrožnici)

GOSPODARSTVO

UŠI NA RASTLINAH

Marsikdo je upal, da je letošnja huda zima uničila ves mrčes in da ne bo ne listnih uši ne kaparjev ne gosenic in črvov ne grizlic in drugih zajedalcev. Na žalost so bila vsa ta upanja prazna in bi lahko skoraj sklepal, da je huda zima mrčesu celo koristila.

Med zajedalci so najbolj sitne uši. Teh je mnogo vrst, ki se razlikujejo po velikosti in barvi: nekatere so gole, druge kosmate, s perutnicami in brez njih itd. Nekatere so si na zunaj popolnoma enake in se razlikujejo samo po izbiri svojega gostitelja, to je po rastlinah, kjer se naselijo.

Ni potrebno razlagati, da listne uši srkajo iz rastlin sok in s svojimi pikami skrtovičijo liste in poganjke. Vsa rastlina ošibi in lahko tudi umre. Zato moramo rastlinske uši zatreti, brž ko jih opazimo.

Za boj proti rastlinskim ušem imamo več sredstev. Na razpolago so prahi in tekočine, ki uši zamorijo, brž ko se jih dotaknejo. Sem spadajo najrazličnejši pripravki na podlagi tobaka (nicol, nicamon, nicosan itd.), izvleček iz kvasijevih trščic ali mušjega lesa (kvasija-meksikanska akacija), potem pa cela vrsta kemičnih sredstev (totfid, carposan, tetrafid, lingex 25 itd.) — Imamo nato tudi sredstva, s katerimi rastline poškopimo.

Ta vsrkajo tekočino, ki se pozneje združi s sokom rastline. Če uš vsrkta nekaj tega soka, cikne. Med ta škropiva spada »pestox« in še cela vrsta tako imenovanih sistemskih sredstev. Ta so primerna za cvetlice in leptotično drevje. Za sadno drevje pa se lahko uporabljajo le do petega tedna pred obiranjem sadja ali za dobo, ko si sadje že spravil. Pestox in sistemski sredstva so strupena in bi strup lahko prešel tudi v sad.

Na vseh ovojih teh strupov je navodilo, kako jih moramo rabiti. Lahko pa zahtevamo od prodajalca, da nam podrobneje raztolmači.

Največ rastlinskih uši uničijo ptiči. Zato jih moramo čuvati. — Poleg teh pa je tudi mnogo žuželk, ki zatirajo uši. Takle žuželke imenujemo najezdne. Žal te najezdne premalo poznamo in jih zato uničujemo istočasno z ušmi.

KAJ POTREBUJE KROMPIR?

1. Da ga pri pletju oziroma osipanju pognojš s čilskim ali apnenim solitrom (»nitrat di soda« ali »nitrat di calcio«). Na vsakih 100 m² krompirišča raztrosiš po 1 kg te soli ali malo žličko okoli vsakega grma.

2. Da ga varješ pred peronosporo, to je pred isto boleznijo, ki napada trte. Če nočeš, da ti bodo spodnji listi prezgodaj porjaveli in da se potem to rjavenje razširi še na ostale liste, ga moraš škropiti z raztopino modre galice in apna ali z mešanico asporja. Škropivo naj bo nekoliko šibkejšo kot za trte: ko si trte poškopil, dolij ostanku eno tretjino vode (na 20 litrov ostanka še 10 litrov vode). Pomni, da se škrob dela v listih in potem potuje po stebli pod zemljo v gomolje. Škrob pa lahko izdelujejo sami zeleni listi. Brez zelenih listov ni krompirja.

3. Krompirjevece moraš očuvati pred koradskim hroščem, katerega moraš zatreti, kot smo pisali v zadnji številki.

POSLEDICI HUDE ZIME

Niti sedaj ne moremo natančno ugotoviti, kakšno veliko škodo je povzročila letošnja huda zima. Najbrž se bo posušilo še precej starih trt, ki so danes še žive in so celo nekoliko pognale.

Imamo pa dve zanimivi posledici hude zime, in sicer:

Kodravost se ni pojavila letos samo na tistih breskovih drevesih, ki niso bila dovolj in pravočasno poškopljena z modro galico, temveč tudi na drevesih, ki so bila tako oskrbovana, kot je zahtevala dosedanja sadjarška tehnika.

V Furlaniji je mnogo nasadov breskev s kodro kljub temu, da so bili pravilno škropljeni. Ta pojav še ni pojasnjen.

Drugi zanimiv pojav je pri jablanah. Velika večina jablan rodi vsako drugo leto: prvo leto obilno, drugo prav malo, tretje leto zopet obilno itd. Letos pa so obilno zarodile tudi jablane, ki so se lansko leto šibile zaradi obilice sadja in so se v prejšnjih letih strogo držale reda, da so rodile vsako drugo leto.

Tudi tega pojava mi ne moremo razložiti, a stari zapiski pravijo, da so ga že opazili po prejšnjih hudih in dolgih zimah.

SOVJETSKI KMETIJSKI IZVEDENCI V ZDA

Med zadnjo svetovno vojno in takoj za njo so prišli milijoni sovjetskih vojakov v stik z zapadnim svetom. Te množice so videli, da življenje v zapadnih državah ni tako obupno, kot je trdila sovjetska komunistična pro-

paganda. Vojaki so ugotovili, da delavci na zapadu ne delajo uklenjeni in pod policijskim bičem, temveč da večina zapadnih delavcev sploh noče nič slišati o sovjetskem raju. Skoraj vse te vojake so — po Stalinovem navodilu — zbrali v koncentracijska taborišča, da jih prevzgojijo, češ da vse, kar so videli in zvedeli na zapadu, ni resnično, temveč samo krinka. Vojakom so prepovedali primerjati domače življenje in domače prilike z tistimi na zapadu. Kljub temu so sovjetske množice zvedele, kaj je resnica in kaj propaganda.

Zato ni čudno, da so kmalu po Stalinovi smrti nekoliko omilili železno zaveso in da so bili postavljeni mnogi stiki z zapadom, tako med znanstveniki in športniki (kakor kasneje tudi na polju tujskega prometa). Saj je bilo na zimski olimpijadi v Cortini d'Ampezzo 100 ruskih gledalcev, ki so potem obiskali še nekatera druga italijanska mesta, predvsem Rim.

Razume se, da Sovjeti dovolijo potovanje za mejo še redkim izbranim, saj navadni človek si tudi tam ne more nič prihraniti, kje da bi mislil na kako potovanje v inozemstvo.

Sovjete predvsem zanima, da se njih odposlanci v inozemstvu česa novega nauče in pridobljene izkušnje nato poneso v domovino. Take odposlance ali boljše komisije Sovjeti dobro opremijo in tudi bogato založijo z denarjem.

POZOR, ZIVINOREJCI

Nekatere oplojevalne postaje na Goriškem so okužene. Ugotovili so več primerov bolezni pri goveji živini. Bolezen povzročuje splave ali pa preprečuje oploditev.

Kmetijsko nadzorništvo poziva kmetovalce, naj se natančno drže predpisov, ki jih bodo prejeli, da se zatre nevarna bolezen.

Sportni pregled

NOGOMET

Ze enajst let ni nobeni nogometni enajstoričniki uspeli, da bi v Budimpešti premagala najboljšo madžarske nogometne. V nedeljo pa je predstavništvo češkoslovaške prebilo ta običaj in premagalo neuradne svetovne prvake kar s 4:2. Kdor je zadnje čase sledil in opazoval lepe uspehe češkega moštva, se temu niti preveč ne čudi. Čehi so se pred kratkim dobro odrezali proti Brazilijcem in zlasti proti Švicarjem. Seveda so to pot zaigrali izredno borbeno, pokazali so, da so dobro vigrana celota in da je vsak posebeznik dobro uvežban in izredno vzdržljiv. Tudi Madžari so odlično igrali, vendar se je poznalo, da ni bilo med njimi Puškaša in Lantos. Kljub temu pa je opaziti, da madžarska nogometna slava vedno bolj peša.

Anglija je igrala s Švedsko neodločeno, medtem ko je Finsko premagala kar s 5:1.

Nedeljske tekme za italijansko prvenstvo A lige niso prinesle nobene bistvene spremembe. Ker je Novara zgubila, je njena usoda skupno z usodo Pro-Patrie dokončno zapečaten. Tudi prvo in drugo mesto sta si zagotovili moštvi Fiorentine in Milana. Na tretjem mestu pa je zdaj namesto Interja Lazio.

Z zmago nad Sarajevom se je Crvena zvezda še bolj oddaljila od ostalih in vodi že s 5 točkami razlike. S to zmago si je skoraj gotovo zagotovila prvo mesto na letošnjem državnem prvenstvu. V tekmi se je zlasti odlikoval mladi Toplak. Tokrat jo je hudo izkuptilo moštvo Budućnosti, ki je zgubilo proti Vojvodini s nič manj kot 9:1. Rajkov in Veselinović sta poslala vsak po 4 žoge v nasprotnikova vrata. Ostali izidi: Proleter - Zagreb 0:2; Dinamo - Železničar 4:0; Velež - Hajduk 1:1; Radnički - Spartak 1:0 in BSK - Partizan 1:1.

ROKOMET

O tem športu nismo še nikoli poročali, zato je potrebno nekaj pojasnil. Rokomet je podoben hazi in nekoliko nogometu. Igra se na igriščih iste

velikosti kot nogomet ter se mora žoga metati z roko. Vratarjev prostor je 11 m, kazenski prostor pa 17 m. Kazenski udarci se mečejo z razdalje 13 m. Igra traja 2x40 minut. Najboljši jugoslovanski igralci so te dni premagali predstavništvo Švice s 14:9. Švicarji so bili lani drugi na svetu v tem športu, zato je jugoslovanski uspeh toliko pomembnejši. Z zmago 7:6 nad Nizozemsko pa so se Jugoslovanci uvrstile v zaključno tekmovanje za svetovno prvenstvo.

ATLETIKA

V soboto so se pričele na stadionu v Londonu Britanske igre v atletiki. Lep uspeh je dosegel slovenski atlet Loriger, ki je pretekel 110 m z ovirami v času 14,5 ter zasedel drugo mesto za Kinsello, ki ima tudi isti čas kot Slovenec.

KOLESARSTVO

Velika kolesarska dirka Varšava - Berlin - Praga je zaključena. Prvo mesto si je osvojil Poljak Krolak, drugo pa Romun Dumitrescu, Italijan Cestari je zasedel 6. mesto, Jugoslovjan Petrović pa 36. Med moštvi je zmagala Rusija.

V soboto je krenilo 105 kolesarjev na letošnjo krožno dirko po Italiji. Tekmovanja se je udeležil tudi Coppi, vendar se pozna, da je mož že star. Zankrat nosi »roza majico«.

V dosedanjih dirkah so navadno zmagali Italijani. Edini izjemi predstavljata Švicarja Koblet (1950) in Clericj (1954). Največje povprečno hitrost 35,552 km na uro je dosegel lanoletni zmagovalec Magni.

KEGLJANJE

Na dvodnevem meddržavnem tekmovanju moških in ženskih predstavništev Jugoslavije in CSR v Beogradu so Jugoslovani pripricvalno premagali svoje nasprotnike s 5150:5006, medtem ko so Čehinje proti pričakovanju zmagale s 2352:2327.

SMUCANJE

Kljub snežnemu viharju in plazovom se je vršilo mednarodno tekmovanje v veleslalomu izpod Jablova. Praga je bila dolga 800 m, z višinsko razliko 300 m in je imela 28 vratec. Proti pričakovanju je zmagal Slovenec Pogačnik, za njim pa vrstnem redu Italijana Glück in David ter Slovenec Lukac. Med ženskami pa je prva Fanedl, za njo pa Lukac, Magušar in šele četrta Zupančič Škava.

26

Za

nase najmlajše

Zvitorepec v Afriki

V GLAVI SE MU ŠE VRTELO IN KMALU JE ZAČEL IZGUBLJATI ZAVEST...

TEDAJ JE ZAŽVIŽGALO... SKOZI TEMO JE SIKNILA RAKETA IN PADLA NA TLA...

PRAV MED PRESTRAŠENIMI HOJENI TOTI SE JE RAZLETELA V TISOČ ZVEZDIC... NASTAL JE PREPLAH...

ZVITOREPEC JE IZRABIL PRILIKO IN SKOČIL IZ KOTLA...

REŠEN SEM!! HIHI, KAKO SO SE USTRAŠILI TE RAKETICE... KAM NEKI NAZ SEDAŽ BEŽIM??!

HEJ, BRATEC, KAR ZA MENOJ JO UCVRJI, ČE HOČEŠ REŠITI KOŽO!! NAGNALA BOVA TE AFRIŠKE POŽERUHE!! POGLEJ, KAKO SE BOJIZO TEH IGRAČK! HU! HUUVVAH!!

ZVITOREPEC SE NI OBOTAVLJAL. POGRABIL JE ŽELADO IN PUŠKO TER JO UBRAL ZA NJIM, TODA...

UH, NE MOREM KAR PO TEJ LESTVEČ! POČAKAJ ME! VI SPLEZAJ IN ME ZGORAJ POČAKAJ, JAZ SE ŠE MALO POZABAVAM!

NAŠEMIJE NI TRDONJA JE ŠE NAPREJ RJOVEL IN PODIL PRESTRAŠENE ČRNCICE V DŽUNGLO.

OJOJ, KAKO SEM TEŽAK! TRDONJA PA POSKA KUJE ZA ČRNCI, KOT BI JIH HOTEL NAGNATI V OCEAN.

KOMAJ SI JE ZVITOREPEC ODDAHNIL, SE JE ŽE PRIKAZAL TRDONJA...

EVO ME DRAGEC, SE-DAJ PA PRIDI, DA VIDIM, ČE SI SE LEPO SKUHAL, HIHIHI!

LEPO SEM SE OBLEKEL, KAJ? TISTA ČAROVNIŠKA SEMA JE NAJBOLJ BEŽALA, KO SEM SE POJAVIL, HIHI!.. TODA TI, TI, KAV SEM ČASTILJIV TREBUŠČEK SI SI VZGOJIL, KAKO SI LE TO NAPRAVIL?

BODI REŠEN, TRDONJA LAHKO SE ZGODI, DA BOŠ TI TUDI TAKO LEPO ZALIT, ČE SE BRŽ NE POBE-REVA OD-TOD!!

IN RES: VZELA STA POT POD NOGE IN HITELA PROČ OD KANIBALSKEGA NASELJA.

Zarja pred zatonom

5 Odložila je slušalko, vsa polna otožnosti. Če se bo operacija posrečila, se bo vse spremenilo. Stopil bo spet v tisti svet, v katerem je deklica njene vrste samo prijetna igračka. Končalo se bo za vedno srečanje, ki se je pričelo tisti dan na mestnem pločniku. Lagala mu je, toda ne bo ga več videla. Čutila je tudi, da z njim ne bo mogla biti taka kakor z drugimi. Ni si znala odgovoriti, kako da je Ador nanjo vplival drugače kot drugi moški.

»Gospod župnik je na dvorišču z otroki«, je pojasnil cerkovnik. »Če hočete počakati v pisarni, ga bom poklical.«

Adrijana je stopila v sobo, ki je bila dolg in ozek prostor, pobeljen z apnom. Na koncu je stala pisalna miza, nad njo pa veliko razpelo. Župnik Ivan je prišel čez nekaj minut ves zaprašen in potan in z razmršenimi lasmi. »Oh! Vi ste?« se je začudil. »Oprostite, smo bili žogo z otroki.« Sedel je za pisalnik in ji pokazal stolico poleg. »Ne bi si mislil, da Vas bom kdaj videl tu«, je z nasmeškom pripomnil.

»Saj bi tudi ne prišla, če bi ne imela potrebe po Vašem na-

svetu«, je odgovorila v istem tonu. »Tinče noče več ostati v zavetišču, zato sem sklenila, da ga pošljem v višji zavod, še preden se odpro šole.« »Pametna misel«, je odvrnil župnik. Odprla je torbico in vzela cigarete, pa jo je spet v zadregi zaprla. »Če hočete kaditi, (kar izvolite), je duhoven vljudno opomnil. Adrijana ga je neverno pogledala: »Smem, tukaj?« »Saj nismo v cerkvi«, in ji je prižgal. »Zdite se mi malce nemirni; cigareta Vas bo pomirila.«

»Tinče je s svojo trmo, da noče več biti v zavetišču, spremenil vse moje načrte«, je pojasnila.

»To se večkrat v življenju zgodi«, je bil župnikov odgovor. Adrijana se je nepotrpežljivo premaknila: »Mislila sem, da mi lahko nasvetujete dober zavod, kakor mislim jaz — boljše vrste — kamor sprejemajo ne glede na raso.«

»Razumem«, se je oglasil gospod premišljujoče. Toda bojim se, da takih zavodov ni pri nas. »Prekinil se je in segel po ovoju cigarete na mizi.« »Čemu ne pošljete Tineta v semenišče? Stalo Vas ne bo nič in...«

»Kaj?« je jezno vzkliknila. »Kaj hočete, da postane duhovnik?« Župnik Ivan se je nasmejale: »Saj ne postanejo vsi dijaki, ki stopijo v semenišče, duhovniki; sicer pa bi to ne bila taka nesreča — kar verjemite mi.«

»Ah ne, ne«, je vzkliknila. »Da bi naredila svojega sina nesrečnega, ne, ne...«

TEDENSKI KOLEDARČEK

27. maja, **nedelja**: Sv. Tr., Magdalena, Volkašin
 28. maja, **ponedeljek**: Avguštin, Jaromir
 29. maja, **torek**: Teodozija, Dana
 30. maja, **sreda**: Ferdinand, Milica
 31. maja, **četrtak**: Sv. Rušne Telo, Angela
 1. junija, **petek**: Fortunat, Radovan
 2. junija, **sobota**: Erazem, Velimir

VALUTA — TUJ DENAR

Dne 23. maja si dobil oz. dal za:	
ameriški dolar	629—632 lir
avstrijski šiling	23,75—24,50 lir
100 dinarjev	90—93 lir
100 francoskih frankov	156—159 lir
funt šterling	1650—1700 lir
nemško marko	148—150 lir
pesos	13—15 lir
švicarski frank	147—148 lir
zlato	715—716 lir
napoleon	4600—4700 lir

RADIO TRST A

Nedelja, 27. maja ob: 9.00 Kmetijska oddaja; 11.30 Vera in naš čas; 12.00 Oddaja za najmlajše; 13.30 Glasba po željah; 15.00 Glasba za naše malčke; 17.00 Pevski zbor iz Nabrežine; 20.30 Verdi: »Traviata«, opera v treh dejanjih.

Ponedeljek, 28. maja ob: 18.00 Čajkovski: Koncert št. 1 za klavir in orkester; 18.30 Z začarane police; 19.15 Radijska univerza; 21.00 Znanost in tehnika; 21.30 Pevski duet in harmonika; 22.00 Italijanske kulturne revije.

Torek, 29. maja ob: 13.30 Glasba po željah; 18.40 Operne duete pejeta tenorist Pavel Pokorny in basist Jovan Antič; 19.15 Zdravniški vež; 20.30 Koncert pianistke Mirce Sancinove; 21.00 Radijski oder: E. Synek: »Nočna služba«.

Sreda, 30. maja ob: 18.30 Radijska mamica; 19.15 Radijska univerza; 21.30 Zbor iz Švednja; 22.00 Sodobni slovenski pripovedniki.

Četrtak, 31. maja ob: 8.30 Slovenske pesmi; 12.33 Tercet Metulček; 16.00 Slušna igra: Goethe: »Egmont«, drama v 5 dejanjih, izvajajo član SNG; 19.15 Sola in vzgoja; 21.00 Dramatizirana zgodba; 21.40 Koncert violinista Karla Sancina.

Petek, 1. junija ob: 13.30 Glasba po željah; 18.30 Z začarane police; 19.15 Radijska univerza; 21.00 Umetnost in prireditve v Trstu; 21.30 Vokalni kvintet.

Sobota, 2. junija ob: 9.00 Slovenski zbori; 12.45 Orkester Pachiori; 14.45 Ritmični orkester Swinging Brothers; 16.00 Sobotna novela; 16.15 Lehar: »Grof Luksemburški«, opereta v 3 dejanjih; 19.15 Sestanek s poslušalkami; 21.15 Foerster: »Gorenjski slavček«, opera v 3 dejanjih.

VPRAŠANJA IN ODGOVORI

Vprašanje št. 243: Ker sem že tolikokrat slišal in čital, da je deteljina moka izborna krma za mlade pujske in perutnino, sem pisal nekaj tvrdki, ali se dobi ta moka in po kakšni ceni. V odgovor sem dobil ponudbo dveh različnih deteljinih mok, in sicer »farina integrale« in »farina foglie«. Slednja je znatno dražja. Je li to upravičeno?

Odgovor: Tvrdka bi vam morala tudi povedati, kaj moki vsebuje. Ona iz listov je upravičeno precej dražja, ker je z redilnimi snovmi in vitamini mnogo bolj bogata kot moka iz cele detelje, to je tudi iz stebel. Moka iz samih listov vsebuje navadno okoli 21% beljakovin, medtem ko vsebuje moka iz cele detelje le 14%. Višji je tudi odstotek toščice in redilnih snovi, nižji pa oni iz neprebavljivih snovi; to je lesnine, ki je v krmi najmanj vredna.

Vprašanje št. 244: Večina mojega zemljišča leži v gorskem predelu, za katerega je predvideno znižanje zemljiškega davka. Državni davek je res znižan, provincialni in občinski pa nista. Kako in kam naj protestiram.

Odgovor: Vaš protest bi bil na žalost popolnoma brez haska. Zakon predvideva namreč le znižanje ali celo črtanje davkov v korist države, ne pa onih v korist občin in pokrajin, češ da morajo te tudi od nečesa živeti. Vendar bi občine in province morale najti kakšen drug dohodek in ne obdavčiti v gorkem ozemlju zemljišča, ki jih je že tako težko obdelovati ter nudijo pičle pridelke.

Vprašanje št. 245: Kot polovinar-kolon sem dobil 18. maja odpoved za prihodnjega Sv. Maritna, ko se kolonske pogodbe obnavljajo. Odpovedi bi se rad uprl. Kam naj se obrnem za pomoč? Nisem nikjer organiziran.

Odgovor: Odpoved polovinarskega-kolonskega razmerja mora biti dana vsaj 6 mesecev pred Sv. Martinom, to je 11. novembra. Vi bi morali torej dobiti odpoved najpozneje 11. maja. Zato gospodarju kar pišite priporočeno pismo, da odpovedi ne vzmete na znanje, ker je bila dana prepozno. (Ce bo ste imeli s to zadevo še kakšne težave, obrnite se na »ljudsko tajništvo« v Gorici, Travnik 18).

Vprašanje št. 246: Kot sin kolona sem pripeljal ženo na očetov dom, kjer nekoliko pomaga v gospodinjstvu, v glavnem pa dela v tvornici. Gospodar (zemljišča in hiše) trdi, da je dolžna delati edino doma, ali pa da mora iz hiše. Ali ima gospodar pravico kaj takega zahtevati?

Odgovor: Zal je pisana pravica na gospodarjevi strani, ker je kolonska hiša zato zgrajena, da stane v nji obdelovalec zemljišča. Člani kolonske družine smejo delati izven kolonije samo z gospodarjevim dovoljenjem.

Izdaja Konzorcij Novega lista
 Odgovorni urednik Drago Legiša
 Tiska zadruga tiskarjev »Graphis« z o. z. v Trstu
 Ulica Sv. Frančiška 20 — Telefon 29-477

TREZEN GLAS IZ NABREŽINE: VOLIVCEM OBČINE DEVIN-NABREŽINA

Strah, da se lahko zgodovinski razvoj slovenske občine zaradi lahkomišelnosti nekaterih »slovenskih« ljudi nepopravljivo spridi, me je gnal, da napišem nekaj skromnih besed, ki izvirajo iz resnega in treznega razmišljanja človeka, ki so mu slovenska beseda, slovenska kultura in slovenski živelj vse prej kot jalovo, demagoško strankarstvo.

Silno ogabno se mi zdi obnašanje nekaterih govornikov in pisanje nekaterih časopisov, ki govorijo o stvareh, ki nimajo s trenutnim položajem naše občine prav nič skupnega.

V naši občini ne sme za nobenega poštenega slovenskega človeka sedaj biti prvo stranka, temveč edino in samo naš narodni obstoj in naš ponos, da smo slovenski ljudje in ne slovenski strankarji. Naš obstoj je odvisen edinole od slovenskega človeka, ki z lastno glavo vidi v enotni občinski listi edino rešitev našega naroda na tej obali.

Ce voliš to listo, sem prepričan, da boš naredil dejanje, ki bo v ponos tebi in tvojemu narodu. Tvoja vest bo čista celo v izpovedi Bogu, kajti krščanska morala narekuje čuvati obstoj naroda, kateremu pripadaš.

VIKTOR KOLAJN
 volivec občine Devin-Nabrežina

T O V A R N A

Prinčič

KRMIN - CORMONS
TELEFON ŠT. 32

Izdeluje vsakovrstno pohištvo, spalnice, jedilnice, kuhinje i t d. Izvrši vsako delo po naročilu. Prodaja po tovarniških cenah, jamči za solidno delo.

»Tinče bi sam rad vstopil v semenišče«, je mirno rekel župnik Ivan. Pogledala ga je s širokimi očmi: »Kaj Vi veste o tem?«

»Sva se večkrat videla v zavetišču in pokramljala.«

Adrijana je poskočila, kot da bi jo kdo zbedel. Bila je bleda od jeze: »Zdaj razumem, je sikala.« Vam se imam zahvaliti, če se je Tinče utrnul, da noče več ostati v zavetišču.« Ustne so ji drhtele v jezi.

»Jaz mu nisem ničesar vtupil v glavo«, je dejal gospod Ivan. »Mislim pa, da se Vi niste nič potrudili, da bi bolje spoznali svojega sina — zlasti njegovo duhovno plat. Otrok je pravi angel.«

S tresočimi rokami je tiščala torbico. »Nočem iz njega narediti angela, kakor pravite Vi. Angele ljudje radi brecajo. In kolikor jaz zmorem, moj sin ne bo prejemal bre od nikogar«, je končala z visokim glasom. Župnik je zaprl okno na dvorišče in je spet sedel za pisalno mizo. »Nadaljujva, a bolj mirno. Vsa bleda je sedla na rob stolice.

»Tako torej«, je spet povzel župnik, »imate me za čudaka, a se ne zavedate, da samo zato, ker se Vam dozdeva, da imate pravico do tega. Hočete me brecati. Treba pa je znati, da Vaši udarci ne zadenejo v živo.« Stisnila je ustnice. Prav — oprostite mi. Nisem imela namena Vas žaliti. Toda ne morete zanikati, da imam nekaj pravice. Vaše življenje je odpuved, žrtve, torej nesreča. Nobena mati je ne more privoščiti lastnemu otroku.«

»Imate zelo osebno mnenje o sreči«, je mirno pojasnil duhovnik. Njegova mirnost je še bolj razdražila Adrijano. Izzivalno je dvignila glavo: »Prav — kakšno je Vaše življenje? Pravkar ste

se igrali z otroki — to, menim, je Vaša največja zabava. Nikdar malo kina...«

»Imamo ga v farni dvorani.«

»Nikdar malo gledališča«, je vztrajala, kot da ni slišala odgovora. »Navadno se udeležim vseh koncertov.« Adrijana ga je besno pogledala: »Toda k operetam ne smete, k ljubzenskim filmom — tudi ne — nikoli na sprehod z dekleti.«

»Ne«, je odvrnil župnik. »Priznam, da ni lahko biti duhovnik — toda če ima duhovnik poklic, ne občuti pomanjkanja določenih stvari.«

»Ali res tega ne občutite?« se je rogala. »Gotovo se neznansko zabavate pri umirajočih, ko poslušate tarnanje nesrečnih, spovedovanje tistih, ki Vam tvežejo tudi, kaj so sanjale.«

Duhovnikov obraz je ostal miren kot izklesan. Vsa iz sebe ga je z zarečimi očmi pogledala: »In ko vidite mlado, ljubko žensko — klet sem na primer jaz — kaj si mislite?«

Počasi se je gospod Ivan dvignil. Bil je blede, a miren: »Če bi moral povedati, kaj mislim o ženski, kot ste Vi, bi grešil proti krščanski ljubezni, dobri vzgoji in usmiljenju«, je težko povedal.

Požrla je suho slino. Sledil je molk, ki ga je pretrgalo le veselo vresčanje otrok na dvorišču. Zaprepastile so jo župnikove besede, tako da se je čutila šibko in izčrpano kot po kakem živčnem napadu. Zajel jo je strah, zazdelo se ji je, kot da se je ta duhovnik vrnil med njo in sinom, ki ji ga bo odnesel.

(Dalje)